

ข้อมูลโดยสังเขปของตำราหะดีษทั้งหก

[ไทย – Thai – تايلاندي]

อุษมาน อิตรีส

ตรวจทาน : ซุฟอัม อุษมาน

2013 - 1434

IslamHouse.com

تعريف موجز بكتب السنن الستة

« باللغة التايلاندية »

عثمان إدريس

مراجعة: صافي عثمان

2013 - 1434

IslamHouse.com

ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ ผู้ทรงเมตตา ปรานียิ่งเสมอ

ข้อมูลโดยสังเขปของตำราหะดีษทั้งหก

เศาะฮี้หฺ อัล-บุคอรี

ชื่อผู้เขียน

ท่านคือ อับดุลิลลาฮ์ มุหัมมัด บิน อิสมาอีล บิน อิบรอฮีม บิน อัล-มุซัรเราะฮ์ บิน บัรดิษบะฮ์ อัล-ญุฟี อัล-บุคอรี เกิดที่เมืองบุคอรรอ รัสเซีย เมื่อปี ฮ.ศ. 194 และเสียชีวิต เมื่อปี ฮ.ศ. 256 เมื่ออายุได้ 62 ปี

สาเหตุของการเขียนและชื่อเต็มของหนังสือ

อัล-บุคอรีเป็นคนแรกที่ได้คัดเลือกและรวบรวมหะดีษที่เศาะฮี้หฺหรือถูกต้องเท่านั้นเขียนขึ้นเป็นตำรา ท่านได้ให้ความสำคัญกับหนังสือเล่มนี้มาก กว่าที่จะออกเป็นเล่มได้ท่านต้องทุ่มเทกำลังกายและกำลังใจทั้งกลางวันและกลางคืนเป็นเวลาถึง 16 ปีเต็ม หะดีษที่ท่านได้รวบรวมไว้เป็นยอดหะดีษที่ได้กลั่นกรองและคัดเฟ้นจากหะดีษต่างๆ กว่า 60,000 หะดีษ

เหตุผลหนึ่งที่อัล-บุกอริย์มุ่งมั่นเขียนตำราเล่มนี้ขึ้นมาเพราะท่านเห็นว่าตำราหะดีษที่ถูกเขียนขึ้นมาก่อนหน้านั้นเคล้าด้วยหะดีษเศาะฮี้หฺ หะสัน และฎะอ์ฟ ซึ่งทำให้คนอ่านที่ไม่ใช่ นักหะดีษไม่อาจแยกแยะได้ระหว่างหะดีษเหล่านั้น ท่านได้ตั้งชื่อหนังสือว่า "อัล-ญามิอุ อัล-มุสนัด อัศ-เศาะฮี้หฺ อัล-มุคตะศ็อรฺ มิน อุมฺรฺ เราะอะสุลิลลาฮฺ ค็อลลัลลอฮฺ อะดัลยฺฮฺ วะสัลลัม วะสุนะ นิฮฺ วะ อัยยามิฮฺ" หรือเป็นที่รู้จักกันในนาม "เศาะฮี้หฺ อัล-บุกอริย์"

ความสำคัญของหนังสือ

ดูจากเป้าหมายในการเขียนของอัล-บุกอริย์แล้ว ไม่เป็นการแปลกเลยถ้าอัล-บุกอริย์จะโด่งดังเนื่องจากหนังสืออัล-ญามิอุศเศาะฮี้หฺเล่มนี้ของท่าน เพราะบรรดาอุลาม่าต่างมีมติเป็นเอกฉันท์ว่า "หนังสืออัล-ญามิอุศเศาะฮี้หฺเป็นหนังสือที่ถูกต้องมากที่สุดหลังจากอัลกุรอาน"

จำนวนหะดีษในเศาะฮี้หฺบุคอรียฺ

อิบนุศ เราะฮฺลาหฺ กล่าวว่ จำนวนหะดีษในเศาะฮี้หฺอัล-บุคอรียฺมีทั้งหมด 7,275 หะดีษ ส่วนหะดีษที่ไม่ซ้ำกันมีจำนวนเพียง 4,000 หะดีษ

ข้อแม้และวิธีเขียนของบุคอรียฺ

อัล-บุคอรียฺไม่ได้ระบุอย่างชัดเจนถึงข้อแม้ในการเขียนหนังสือเล่มนี้ แต่เราสามารถสัมผัสถึงข้อแม้ของท่านจากหลายๆ ด้าน อาทิเช่น จากการตั้งชื่อของหนังสือ จากการวิเคราะห์และติดตามการนำเสนอหะดีษของท่าน เป็นต้น ...

คำว่า "ญามิอุ" ซึ่งแปลว่า "รวม" บ่งบอกว่าท่านไม่ได้เจาะจงเฉพาะหะดีษเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่ท่านได้รวบรวมหะดีษที่เกี่ยวกับ หุก่มหรือบัญญัติศาสนา พะฎอฮฺหรือความประเสริฐ ประวัติศาสตร์ มุอามะลาตหรือการสังคมนตรี การซื้อขาย อาดาบหรือจริยธรรม ฯลฯ

คำว่า "อัล-เศาะฮี้หฺ" บ่งบอกว่าทุกหะดีษที่ท่านได้บันทึกในหนังสือเล่มนี้ล้วนเป็นหะดีษที่เศาะฮี้หฺและถูกต้องเท่านั้น

คำว่า "อัล-มุสนัด" บ่งบอกว่าหะดีษตามข้อแม่ของท่าน นั้นต้องเป็นหะดีษที่มีสายรายงานที่ต่อเนื่องกันและไม่ขาดตอน เท่านั้น ส่วนหะดีษที่เราพบว่าค้านกับข้อแม่ดังกล่าวนั้นเป็น เพียงหะดีษที่ท่านใช้ประกอบเท่านั้น

คำว่า "อัล-มุคตะศ็อรฺ" ซึ่งแปลว่า ย่อ บ่งบอกว่าท่านได้ คัดเลือกและย่อหะดีษต่างๆ ที่มีอยู่ให้เหลือเพียงไม่กี่พันหะดีษ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

คำว่า "มิน อุมฺรุ เราะะสุลิลลาฮฺ...." หมายถึงจากส่วน หนึ่งของกิจการของท่านเราะสุล บ่งบอกว่าท่านไม่ได้เจาะจง เฉพาะหะดีษที่เป็นคำพูดของท่านเราะสุลเท่านั้นแต่จะรวมถึง การกระทำและกิจวัตรประจำวันของท่านด้วย

อีกข้อแม่หนึ่งที่ทำให้หนังสือเศาะฮี้หฺอัล-บุคอรีย์โดดเด่นเหนือหนังสือเศาะฮี้หฺอื่นๆ คือ อัล-บุคอรีย์ตั้งข้อแม่ว่าท่าน จะไม่บันทึกหะดีษลงในหนังสือเล่มนั้นนอกจากจะแน่ใจว่านัก รายงานหะดีษในสายรายงานดังกล่าวเคยพบหน้าและติดต่อกัน เท่านั้น

ในสายตาของท่านคนร่วมสมัยนั้นไม่ใช่ว่าจะได้พบหน้าและ ติดต่อกันเสมอไป ซึ่งเป็นช่องโหว่อย่างหนึ่งที่นำไปสู่การ

โกหกในการรายงานหะดีษได้ ทำให้สถานภาพของหะดีษนั้นตกไป แต่มันเป็นข้อแม้ที่หนักและลำบากมาก ดังนั้นอุละมาอ์หะดีษส่วนใหญ่(แม้แต่มุสลิมซึ่งเป็นศิษย์ของท่าน) จึงไม่เห็นด้วยกับข้อแม้ข้อนี้ของอัล-บุคอรี

การให้ความสำคัญของอุละมาอ์

เนื่องจากความประเสริฐอันล้ำเหลือของหนังสือเล่มนี้ จึงทำให้บรรดาอุละมาอ์หลังจากท่านได้ให้ความสำคัญกับมันอย่างมาก บางท่านทำการคัดย่อเอาเฉพาะเนื้อหาของหะดีษเท่านั้นโดยตัดสายรายงานออกดังที่อัล-มุญซิรีย์ได้ทำไว้ บางท่านทำการเพิ่มเติมหะดีษเศาะฮีหฺที่คิดว่าอยู่ในข้อแม้ของอัล-บุคอรีแต่ท่านไม่ได้ใส่ไว้ในหนังสือของท่านเล่มนี้ ดังที่อัล-หากิมได้เขียนไว้ และหลายท่านทำการอธิบายอย่างยาวเหยียดถึงความหมายของหะดีษและบทเรียนต่างๆ ดังที่อิบน์ ญะญูรได้ทำไว้ในหนังสือ "ฟัตหุลบารีย์"ของท่าน ซึ่งเป็นการอธิบายที่สมบูรณ์และครอบคลุมที่สุดจนมีการกล่าวขานว่า "ไม่มีการอิญญูเราะฮ์อีกแล้วหลังจากฟัตฮุ" (หมายความว่า ไม่ต้องหาหนังสือเล่มอื่นอีกแล้วถ้ามีฟัตหุลบารีย์อยู่) วัลลอฮุ อะอะอูลัม ..

เศาะฮิหฺ มุสลิม

ชื่อผู้แต่ง

ท่านคือ อิมาม อบุลหะสัน มุสลิม บิน อัล-หัจญญฺญาญญ์ บิน มุสลิม บิน วัรฺดฺ บิน เกาซาซุ อัล-กุซัยรียฺ อัน-นัยซาบूरียฺ เกิดที่เมืองนัยซาบूरฺ เมื่อปี ฮ.ศ. 204 และเสียชีวิตเมื่อปี ฮ.ศ. 261 เมื่ออายุได้ 57 ปี

สาเหตุของการเขียนและชื่อหนังสือ

อิมามมุสลิมได้กล่าวถึงแรงดลใจที่ทำให้ท่านต้องเขียนหนังสือเล่มนี้ขึ้นมาในบทนำของท่านพอจะสรุปความได้ว่า มีคนมาร้องขอให้ท่านทำการคัดเฟ้นหะดีษที่ถูกต้องและไม่ซ้ำกันที่รายงานมาจากท่านเราะสูล ศ็อลลัลลฮฺ อะลัยฮิ วะสัลลิม เพื่อความสะดวกในการศึกษาและง่ายต่อการเข้าใจและนำไปปฏิบัติ ดังนั้นท่านจึงได้ทูลชีวิตของท่านทำการคัดเฟ้นจากจำนวนหะดีษทั้งสิ้น 300,000 หะดีษ และบันทึกหะดีษดังกล่าวไว้เป็นเล่มเป็นเวลาถึง 15 ปี เต็ม หลังจากนั้นท่านได้เสนอให้เชค อับู ซุรอะฮฺ อัล-รอซียฺ ได้ตรวจทาน และทุกครั้งที่ อับู ซุรอะฮฺ

กล่าวว่าหะดีษใดมีตำหนิต่านก็จะลบหะดีษนั้นทิ้งทันที จนกระทั่งท่านแน่ใจว่าหะดีษต่างๆ ที่เหลือเป็นหะดีษที่ถูกต้อง ทั้งสิ้น และท่านได้ตั้งชื่อหนังสือของท่านว่า "อัล-ญามิอุ อัส-เศาะฮีหฺ" หรือเป็นที่รู้จักกันในนามของ "เศาะฮีหฺ มุสลิม" นั่นเอง

ความสำคัญของหนังสือ

อุละมาอ์ส่วนใหญ่มีมติเห็นพ้องกันว่า หนังสือเศาะฮีหฺ มุสลิมเป็นหนังสือที่ถูกต้องที่สุด รองลงมาจากหนังสือเศาะฮีหฺ อัล-บุคอรี มีเพียงอุละมาอ์ส่วนน้อยเท่านั้นที่เห็นว่า หนังสือเศาะฮีหฺมุสลิมเป็นหนังสือที่ถูกต้องที่สุดเหนือเศาะฮีหฺอัล-บุคอรี ดังที่ท่านอบู อะลี อัน-นัยซาบูรีย์กล่าวไว้ว่า "ไม่มีหนังสือเกี่ยวกับวิชาหะดีษใต้แผ่นดินฟ้านี้ที่ถูกต้องมากกว่าหนังสือของมุสลิม" (ดู ญามิอุลอุศูล 1/188)

จำนวนหะดีษในเศาะฮีหฺมุสลิม

ยังไม่มีผู้ศึกษาคนใดยืนยันอย่างแน่นอนว่าจำนวนหะดีษในเศาะฮีหฺมุสลิมมีเท่าใด แต่จากการนับจำนวนหะดีษในหนังสือ มิฟตาหุ กุญูฮฺ อัส-สุนนะฮฺ พบว่า หะดีษในเศาะฮีหฺ

มุสลิมมีทั้งหมดประมาณ 7,581 หะดีษ และในหนังสือเศาะฮี้หุ มุสลิมที่ศึกษา(ตะหะกีก)โดย เชค มุหัมมัด ฟุอาด อับดุลบากีย์ พบว่าจำนวนหะดีษที่ไม่ซ้ำกันในเศาะฮี้หุมุสลิมมีทั้งสิ้น ประมาณ 3,033 หะดีษ วัลลอฮุ อะอฺลัม

ข้อแม้และวิธีการเขียนของมุสลิม

บางท่านอาจจะสงสัยว่า ในเมื่อ อัล-บุคอรีห์ ซึ่งเป็นเชคของมุสลิมได้เขียนหนังสือเศาะฮี้หุขึ้นมาแล้วและอุละมาอ์ต่างยอมรับถึงความถูกต้องของหนังสือเล่มนั้น ซึ่งในจำนวนอุละมาอ์ดังกล่าวมีมุสลิมรวมอยู่ด้วย แล้วทำไมมุสลิมจึงต้องรวบรวมหะดีษเศาะฮี้หุขึ้นมาอีก ? คิดว่าข้อแม้และวิธีการรวบรวมหะดีษของมุสลิมต่อไปนี่คงจะเป็นคำตอบได้ดีต่อข้อสงสัยดังกล่าว

1. ท่านเน้นความละเอียดอ่อนในด้านการรายงานหะดีษ โดยท่านจะแยกแยะระหว่างหะดีษที่รายงานโดยใช้จำนวนอัคบะเราะนา กับ หัดตะชะนา และจะยึดมั่นกับตัวบทที่ได้รับรายงานมาอย่างเคร่งครัด จากจุดนี้ทำให้ฮิมามนะวะรียชี้ว่าเป็นข้อแม้ที่เหนือกว่าข้อแม้ของบุคอรีห์

2. ท่านเลือกบันทึกหะดีษที่มีสายรายงานมาถึงท่าน จากสองสายรายงานขึ้นไปเท่าที่นั้นตลอดสายรายงาน โดยท่าน จะยึดกับปฏิบัติตามหะดีษที่เกี่ยวกับข้อแม้ของการเป็นพยาน บุคคลซึ่งต้องมีอย่างน้อยสองคน ซึ่งสิ่งดังกล่าวไม่ใช่ข้อแม้ของ บุคอรีย์

3. ท่านได้รวบรวมตัวบทหะดีษของแต่ละสายรายงาน มาไว้ที่เดียวกันหมดโดยปราศจากการตัดทอนตามบท(باب) หรือหัวข้อต่างๆ เช่นที่อัล-บุคอรีย์ได้ตัดทอนและตั้งหัวข้อ

4. ก่อนการบันทึกท่านจะแบ่งหะดีษและนักรายงาน ออกเป็นสามระดับ คือ

4.1 หะดีษที่มาจากนักรายงานที่จดจำอย่าง
แม่นยำ

4.2 หะดีษที่มาจากนักรายงานที่มีความจำ
ปานกลาง

4.3 หะดีษที่มาจากนักรายงานที่อ่อนและถูก
ทิ้ง แล้วท่านก็จะบันทึกหะดีษที่มาจากนักรายงานที่
แม่นยำไว้เป็นบรรทัดฐาน ตามด้วยหะดีษที่มาจากนัก

รายงานที่มีความจำเป็นกลาง ส่วนหะดีษที่มาจากนัก
รายงานที่อ่อนท่านก็คัดออก

5. ท่านเห็นว่าการรายงานจากนักรายงานที่อยู่ร่วมสมัย
กันนั้น ถึงแม้ว่าไม่เคยมีรายงานว่าเขาทั้งสองเคยพบกันก็เป็น
การเพียงพอแล้วที่จะบ่งบอกถึงความต่อเนื่องและไม่ขาดตอน
ของสายรายงาน ซึ่งผิดกับข้อแม้ของอัล-บุคอรีย์ที่จำเป็นต้อง
แน่ใจว่าเขาทั้งสองเคยพบหน้ากัน

การให้ความสำคัญของอุละมาอ์

บรรดาอุละมาอ์ได้ให้ความสำคัญกับหนังสือเศาะฮี้หฺ
มุสลิมไม่น้อยไปกว่าการให้ความสำคัญของพวกเขาต่อเศาะฮี้
หฺอัล-บุคอรีย์เลย ซึ่งบางท่านทำการคัดย่อเอาเฉพาะตัวบทของ
หะดีษเท่านั้นโดยตัดสายรายงานออก บางท่านทำการเพิ่มเติม
หะดีษเศาะฮี้หฺที่คิดว่าอยู่ในข้อแม้ของมุสลิมแต่ไม่ได้ใส่ไว้ใน
หนังสือของท่าน ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนามของหนังสือ มุสตัดร็อก
และหลายท่านทำการอธิบายและวิเคราะห์ถึงความหมายของ
หะดีษและบทเรียนต่างๆ และในบรรดาหนังสืออธิบายที่เป็นที่
กล่าวขานและเป็นที่อมรับกันของอุละมาอ์อิสลามได้แก่หนังสือ

อัล-มินฮาจญ์ ชัรหุ เศาะฮีหฺมุสลิม บิน อัล-หัจญ์ญฺญาจญ์ ของอิ
มามอัน-นะวะวีญ์ วัลลอฮุ อะอูดั้ม ..

สุนัน อปี ดาวูด

สุนัน อปี ดาวูดเป็นหนังสือหะดีษอีกเล่มหนึ่งที่ได้รับการสรรเสริญชมเชยจากบรรดาอุละมาฮ์หะดีษทุกภูมิภาค และอุละมาฮ์ส่วนใหญ่มีมติว่าหนังสือสุนัน อปี ดาวูดมีลำดับความสำคัญและความประเสริฐเป็นที่สามารถจากเศาะฮีหฺ อัล-บุคอรีฮฺและเศาะฮีหฺ มุสลิม

ชื่อผู้แต่ง

ท่านคือ อับู ดาวูด สุลัยมาน บิน อัล-อัซอัษฺ บิน อิสหากุ บิน บะซีรุ บิน ซัดดาด บิน อัมรุ บิน อามิรุ อัล-อัชดีฮฺ อัล-สิญีสตานีฮฺ เกิดที่เมืองสิญีสตาน (ทางตอนเหนือของกรุงคาบูล ปัจจุบัน ซึ่งมีพรมแดนติดกับแคว้นสินธุและอินเดีย) เมื่อปี ฮ.ศ. 202 และเสียชีวิตที่เมืองบัศเราะฮฺเมื่อปี ฮ.ศ. 375 เมื่ออายุได้ 73 ปี

ชื่อหนังสือและสาเหตุของการเขียน

หนังสือของท่านเป็นที่รู้จักกันในนามของ "สุนัน อบี ดา วูด" ส่วนสาเหตุของการเขียนนั้นเพื่อคัดสรรและรวบรวมหะดีษที่ บรรดาอูละมาอ์อิสลามใช้เป็นหลักฐานในด้านศาสนบัญญัติ (ฟิกฮฺ) ต่างๆ เพื่อความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า ดังจะให้เห็น จากข้อแม้ในการเขียนของท่านต่อไป

ความสำคัญของหนังสือ

1. อับู ดา วูดเองกล่าวว่า "ฉันไม่ทราบว่ายังมีหนังสืออื่น จากอัลกุรอานที่มนุษย์จำเป็นต้องศึกษานอกจากหนังสือสุนัน เล่มนี้"

2. มุหัมมัด บิน มัคลัด กล่าวว่า "หลังจากที่อับู ดา วูดได้ แต่งหนังสือสุนันและอ่านแก่ประชาชนแล้ว ทำให้หนังสือของท่านเปรียบเสมือนคัมภีร์สำหรับนักรายงานหะดีษ"

3. ชะกะรียา อัส-สาฎิยฺยฺ กล่าวว่า "อัลกุรอานเป็น รากฐานของอิสลาม ส่วนหนังสือสุนัน อบี ดา วูดเป็นเงื่อนไขของ อิสลาม"

4. อิมาม อัล-ฆะมาอะฮ์ลียกักล่าวว่ "เพียงพอแล้วสำหรับมุจตะฮิดที่จะทำการศึกษาหะดีษของท่านเราะสุลุลลอฮ์ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม จากสุนันอบีดาวูด"

จำนวนหะดีษในสุนันอบีดาวูด

อบู ดาวูดกล่าวว่า "ฉันได้รวบรวมหะดีษของท่านเราะสุลุลลอฮ์จำนวน 500,000 หะดีษ และฉันได้คัดเพ็นเพื่อบันทึกไว้ในหนังสือสุนันของฉันเล่มนี้ เพียง 4,800 หะดีษ บวกกับหะดีษมุรส์ลอีกประมาณ 600 หะดีษ" ซึ่งรวมทั้งหมด 5,400 หะดีษ

ข้อแม้และวิธีการเขียนของอบูดาวูด

อบู ดาวูดได้กล่าวถึงข้อแม้ไว้ในหนังสือของท่านที่เขียนถึงชาวนครมักกะฮ์พอสรุปใจความสำคัญดังนี้

1. ท่านจะบันทึกหะดีษต่างๆ ที่เกี่ยวกับหุกุมฟิกฮ์ (บทบัญญัติทางกฎหมายอิสลาม) เท่านั้น
2. ในแต่ละหมวดท่านจะบันทึกหะดีษเพียงหนึ่งหรือสองหะดีษเท่านั้น ถึงแม้ว่าในหมวดดังกล่าว จะมีหะดีษเศาะฮี้หฺมากมายก็ตาม เพื่อความสะดวกในการใช้ประโยชน์

3. บางครั้งท่านจะคัดย่อหะดีษยาวๆ เพื่อให้เข้าใจง่าย และทราบถึงจุดที่เกี่ยวข้อกับหุก่มฟิกหฺในหมวดนั้น

4. เมื่อใดที่ไม่มีหะดีษมุสนัด ท่านจะยกหะดีษมุรซัลมา บันทึกเป็นหลักฐานแทน เพราะตามทัศนะของท่านหะดีษมุรซัลนั้นสามารถใช้เป็นหลักฐานได้ถึงแม้ว่าความแข็งของมันจะไม่เท่ากับหะดีษมุสนัดก็ตาม

5. ท่านจะไม่รายงานหะดีษในสุนันของท่านจากนักรายงานที่บรรดาอุละมาอ์มีมติเป็นเอกฉันท์ว่าเขาผู้นั้นเป็นนักรายงานที่ถูกเมิน(มัตรูก)

6. ท่านจะคุยและชี้แจงเกี่ยวกับหะดีษที่มีสายรายงานอ่อนมากๆ และสายรายงานที่ไม่ถูกต้อง

7. หะดีษใดที่ท่านนิ่งเงียบและไม่กล่าวชี้แจงใดๆ แสดงว่าหะดีษนั้นเป็นหะดีษที่ดี(ศอลิหฺ) และส่วนหนึ่งอาจจะมี ความถูกต้องมากกว่าอีกส่วนหนึ่ง

การนิ่งเงียบของอบูดาอูดต่อหะดีษในหนังสือสุนัน

มีอุละมาอ์ไม่น้อยที่หลงประมาทกับข้อแม้ของอบู ดาอูดตามข้อ 7 ทำให้พวกเขาหลงเข้าใจว่า ทุกหะดีษที่อบู ดาอูด

ได้นิ่งเงียบและไม่กล่าวชี้แจงใดๆ นั่นเป็นหะดีษที่ดีสามารถใช้
เป็น(หุจญะฮฺ) หลักฐานได้ และหะดีษนั้นไม่ตกไปอยู่ในระดับที่
ต่ำกว่าหะดีษหะสัน และบางครั้งอาจจะถึงระดับเศาะฮีหฺด้วยซ้ำ
โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่ออัล-มุญชีรียฺและอิบนุลก็อยยิมต่างก็นิ่ง
เงียบตามอบูดาอูดด้วย

ความจริงแล้วการนิ่งเงียบของอบูดาอูดดังกล่าวไม่ได้
แสดงว่าหะดีษนั้นมีสายรายงานที่ดีเสมอไป อิمامอัน-นะวะวีเย์
กล่าวว่า "แท้จริง หะดีษใดก็ตามที่เราพบเห็นในสุนันอบีดาอูดที่
ท่านไม่ได้ระบุถึงระดับของหะดีษ(ว่าถูกต้องหรือไม่) และไม่มีอุ
ละมาฮ์ที่น่าเชื่อถือคนใดกล่าวว่าหะดีษนั้นถูกต้อง(เศาะฮีหฺ)
หรือดี(หะสัน) ก็แสดงว่าเป็นหะดีษที่ดี (หะสัน) และหากว่ามีอุ
ละมาฮ์คนใดได้ชี้แจงและกล่าวว่าเป็นหะดีษอ่อน หรือมีผู้รู้พบ
เห็นว่าสายรายงานนั้นอ่อนและไม่หะดีษสายอื่นที่มาผนวกกัน
ให้แข็งขึ้น ดังนั้น เราต้องให้คำชี้ขาดว่าหะดีษนั้นเป็นหะดีษที่
อ่อน และจงอย่าหลงประมาทกับการนิ่งเงียบของท่านอบูดาอูด
อีก"

อิบนุ ญะญ็รกล่าวว่า "ถึงจุดนี้จะเห็นได้ว่าการอาศัยการ
นิ่งเงียบของอบูดาอูดเพื่อเป็นข้ออ้างหะดีษนั้นดีสามารถใช้เป็น

หลักฐานได้นั้น เป็นวิธีการที่อ่อน(และไม่ถูกต้อง) เพราะท่านได้
บันทึกหะดีษจำนวนไม่น้อยจากนักรายงานที่อ่อนและท่านไม่ได้
ชี้แจงหรือระบุไว้... ดังนั้น ผู้ศึกษาหะดีษจึงไม่ควรคล้อยตาม
ท่านอย่างปิดหูปิดตา และรับหะดีษที่มาจากนักรายงานที่อ่อน
ซึ่งอบู ดาวูดได้นิ่งเงียบไว้ และใช้มันเป็นหลักฐานอ้างอิง แต่ทว่า
วิธีการที่ถูกต้องนั้น คือต้องไต่ร่ตรงถึงหะดีษและสายรายงาน
ดังกล่าวว่ามีสายรายงานอื่นมาตาม(มุตาบะอะฮฺ) ที่สามารถ
ยกระดับมันให้แข็งขึ้นหรือเปล่า? หากไม่แล้วก็จงหยุดจากการ
ใช้มันเป็นหลักฐานอ้างอิงเสีย"

สุนัน อัด-ติรมิซีย์

สุนัน อัด-ติรมิซีย์ เป็นหนังสือหะดีษอีกเล่มหนึ่งที่ได้รับการชมเชยจากบรรดาอุละมาอ์หะดีษทุกแหล่งหล้า และอุละมาอ์ส่วนใหญ่มีมติว่าหนังสือสุนัน อัด-ติรมิซีย์มีลำดับความสำคัญและความประเสริฐเป็นที่รองจากเศาะฮี้หฺ อัล-บุคอรีย์ เศาะฮี้หฺ มุสลิม และสุนัน อบี ดาวูด

ชื่อผู้แต่ง

ท่านคือ อัล-หาฟิซุ อับู อีซา มุหัมมัด บิน อีซา บิน เสาเราะฮฺ บิน มุซา บิน อับฏ-ฏาะหฺหาก อัล-สุละมียฺ อัล-บุซัยยฺ อัด-ติรมิซีย์ เกิดที่ เมืองติรมิซุ แคว้นคุรอซาน(อยู่ทางฝั่งเหนือของแม่น้ำอามู ดาร์ยาหรือแม่น้ำญีหูน ในทาจิกิสถาน ปัจจุบัน) เมื่อปี ฮ.ศ. 209 (ค.ศ. 824) และเสียชีวิตที่หมู่บ้านบุฆของเมืองติรมิซุ เมื่อปี ฮ.ศ. 279 (ค.ศ. 892) เมื่ออายุได้ 70 ปี

ชื่อหนังสือและสาเหตุของการเขียน

เป็นที่ขัดแย้งกันของบรรดาอุละมาฮ์เกี่ยวกับชื่อหนังสือของท่าน แต่ชื่อที่น่าจะสอดคล้องกับเนื้อหาของหนังสือที่สุดคือ "อัล-ญามิอุ อัล-มุคตะศ็อรฺ มิน อัล-สุนัน อัน เราะะสูลิลลาฮฺ วะ มะริฟะฮฺ อัล-เศาะฮีหฺ วะ อัล-มะอฺลูลุ วะ มา อะลฺยฺฮิ อัล-อะมัล" หรือเป็นที่รู้จักกันในนามของหนังสือ "ญามิอุ อัด-ติรมิซีย์" หรือ "สุนัน อัด-ติรมิซีย์" ท่านเขียนหนังสือเล่มนี้ขึ้นเพื่อรวบรวมหะดีษที่บรรดาอุละมาฮ์อิสลามใช้เป็นหลักฐานในด้านศาสนบัญญัติ

ความสำคัญของหนังสือ

เป็นหนังสือที่แหวกแนวจากหนังสือทั้งสามเล่มที่ผ่านมา ทำให้มีสาระสำคัญที่ไม่มีในหนังสืออื่น

1. อัด-ติรมิซีย์ กล่าวว่า "ผู้ใดที่ได้ครอบครองหนังสือเล่มนี้ไว้ที่บ้าน ก็เสมือนกับว่าบ้านของเขามีนบีที่กำลังปราศรัยอยู่"
2. อิบnul อะชะรีรุ กล่าวว่า "หนังสือของเขาเป็นหนังสือที่ดีเลิศและมีสาระมากกว่าหนังสือหะดีษเล่มอื่นๆ"

3. อบุญ อิสมาอีล อัล-ฮะเราะวีญ์ กล่าวว่า "ฉันเห็นว่าหนังสือของออต-ตริมิซีย์มีสาระมากกว่าหนังสือของอัล-บุคอรีย์และมุสลิม เพราะผู้อ่านสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้เลย"

4. ชาฮฺ อับดุลอะซีซฺ กล่าวว่า "หนังสืออัล-ญามิอุของออต-ตริมิซีย์เป็นหนังสือที่ดีเลิศกว่าหนังสือหะดีษทั้งหมด ด้วยเหตุผลคือ ด้านระเบียบการเขียนและไม่ซ้ำซาก ด้านการกล่าวถึงทัศนะของฟุเกาะฮาย์(นักฟิกฮฺ) และวิธีการใช้หะดีษเป็นหลักฐานอ้างอิง ด้านการกล่าวถึงระดับของหะดีษเศาะฮีหฺ ฎะอ์อีฟ และข้อตำหนิต่างๆ ด้านการชี้แจงถึงชื่อของนักรายงาน และสาระอื่นๆ ที่เกี่ยวกับนักรายงานหะดีษ"

จำนวนหะดีษในสุนัน ออต-ตริมิซีย์

ตามการลำดับหะดีษในหนังสือออต-ตริมิซีย์ของ เซคมุห์มัด ฟุอาด อับดุลบากียฺ มีทั้งหมด (ไม่รวมหะดีษที่อยู่ในหนังสืออิลลในตอนท้าย) ประมาณ 3,956 หะดีษ

ข้อแม้และวิธีการเขียนของออต-ตริมิซีย์

อัต-ติรมิซีย์ก็เหมือนกับอูลมะมาห์หะดีษคนอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนถึงข้อแม้ในการเขียนหนังสือของท่าน แต่จากการอ่านหนังสือของท่าน เราพอจะวิเคราะห์และสรุปถึงข้อแม้ของท่านได้ดังนี้

1. ท่านจะบันทึกหะดีษต่างๆ ที่บรรดาอูลมะมาห์ใช้เป็นหลักฐานด้านฟิกฮ์เท่านั้นไม่ว่าจะเป็นหะดีษเศาะฮีหฺหรือฎะอ์อีฟก็ตาม

2. ในหัวข้อของแต่ละเรื่องท่านจะบันทึกหะดีษที่เป็นที่รู้จักกันจากเศาะหาบะฮ์ ตามด้วยหะดีษจากเศาะหาบะฮ์คนอื่นๆ ซึ่งท่านมักจะกล่าวอ้างว่า ในเรื่องนี้ได้มีรายงานจากเศาะหาบะฮ์คนใดบ้าง

3. ท่านจะกล่าวชี้แจงถึงระดับของหะดีษทุกหะดีษ และบางครั้งท่านจะอิงมาจากอูลมะมาห์คนอื่นๆ ด้วย โดยเฉพาะอัล-บุคอรีฮ์ซึ่งเป็นเชคคนโปรดของท่าน

4. ต่อจากนั้นท่านจะกล่าวถึงทัศนะของอูลมะมาห์ต่างๆ ว่าใครบ้างที่ใช้หะดีษดังกล่าวเป็นหลักฐานอ้างอิง พร้อมกับชี้แจงถึงเหตุผล และอูลมะมาห์คนใดบ้างที่ไม่ใช้หะดีษดังกล่าวว่าเป็นเพราะเหตุใด

5. ท่านจะแบ่งระดับหะดีษออกเป็นสามระดับ นั่นคือ เเศาะฮี้หฺ หะสัน และฎะอ์อีฟ ซึ่งนับว่าท่านเป็นคนแรกที่ได้แบ่งระดับหะดีษดังกล่าว เพราะก่อนหน้าท่านอุละมาอ์ได้แบ่งหะดีษออกเป็นเศาะฮี้หฺกับฎะอ์อีฟเท่านั้น

6. ท่านจะคุยเกี่ยวกับข้อตำหนิและสาเหตุของหะดีษ (อิละลุลหะดีษ) ต่างๆ ในตอนท้ายของหนังสือ

การให้ความสำคัญของอุละมาอ์

เนื่องจากสาระและวิธีการเขียนที่ไม่เหมือนใครของหนังสือเล่มนี้ จึงทำให้บรรดาอุละมาอ์ให้ความสำคัญอย่างมาก บางท่านทำการคัดย่อเอาเฉพาะเนื้อหาของหะดีษเท่านั้น และหลายท่านทำการชะเราะฮฺ (อธิบาย) อย่างยาวเหยียดถึงความหมายของหะดีษและบทเรียนต่างๆ อาทิเช่น หนังสือ อารีฎะฮฺ อัล-อะหฺวะซีฮฺ ของ อิบฺนุ บักรฺ อิบฺนุ อัล-อะเราะบีย์ ซึ่งเป็นหนังสือชะเราะฮฺที่โด่งดังที่สุด และหนังสือ ตุหฺฟะฮฺ อัล-อะหฺวะซีฮฺ ของ อัล-มุบาร็อกฟูรียฺ และหนังสือ บะหฺรุลมาซีฮฺ ของเชค มุหัมมัด บิน อิดริส อัล-มัรบะวีฮฺ ซึ่งเป็นชะเราะฮฺภาษามลายู วัลลอฮฺ อะอฺลัม

สุนัน อัน-นะสาอีย์

สุนัน อัน-นะสาอีย์ หรืออัล-มุจญ์ตะบาเป็นหนังสือหะดีษอีกเล่มหนึ่งที่ได้รับการสรรเสริญชมเชยจากบรรดาอุละมาอ์หะดีษทุกแหล่งหล้า และอุละมาอ์ส่วนใหญ่มีมติว่าหนังสือสุนันอัน-นะสาอีย์มีลำดับความสำคัญและความประเสริฐเป็นที่ห่างจากสุนัน อัล-ติรมิซีย์

ชื่อผู้แต่ง

ท่านคือ อัล-หาฟิซุ อับดุลอะดีร์เราะฮ์มาน อะหมัด บิน ซุอัยบ บิน อะลี บิน สีนาน บิน บะห์รุ อัน-นะสาอีย์ เกิดที่เมืองนะสาในแคว้นครุซซาน อยู่ในประเทศอิหร่านปัจจุบัน เมื่อปี ฮ.ศ. 215 และเสียชีวิตที่เมืองมักกะฮ์เมื่อเดือนชะอฺบานปี ฮ.ศ. 303 รวมอายุ 88 ปี

ชื่อหนังสือและสาเหตุของการเขียน

ไม่มีรายงานที่ชัดเจนจากอัน-นะสาอีย์ว่าท่านได้ตั้งชื่อหนังสือของท่านว่าอย่างไร แต่หนังสือของท่านเป็นที่รู้จักกันใน

นามของ"อัล-สุนัน อัล-มุจญ์ตะบา" ซึ่งแปลว่าหะดีษต่างๆ ที่ถูก
คัดเฟ้น หรือ "สุนัน อัน-นะสาอีย์"

ส่วนสาเหตุของการเขียนนั้น มีรายงานว่า อัน-นะสาอีย์
ได้มอบหนังสืออัล-สุนัน อัล-กุบรอแก่เจ้าเมืองริอมละฮฺเจ้าเมือง
จึงถามว่า หะดีษในอัล-สุนัน อัล-กุบรอเป็นหะดีษที่ถูกต้อง
(เศาะฮี้หฺ)ทั้งหมดหรือไม่ ? ท่านตอบว่าไม่ เจ้าเมืองจึงขอให้ท่าน
คัดเอาเฉพาะหะดีษที่เศาะฮี้หฺเท่านั้น ดังนั้น ท่านจึงได้เขียนอัล-
สุนัน อัล-มุจญ์ตะบาขึ้นมา ซึ่งเป็นการคัดเฟ้นหะดีษที่มีตำหนิ
ในอัล-สุนัน อัล-กุบรอออก ดังนั้น เมื่อนักหะดีษเอ่ยถึงสุนัน อัน-
นะสาอีย์ก็หมายความว่า อัล-สุนัน อัล-มุจญ์ตะบา ไม่ใช่อัล-
สุนัน อัล-กุบรอ

ความสำคัญของหนังสือ

1. อัล-หากิม กล่าวว่า "ผู้ใดที่ได้อ่านหนังสือของอัน-นะ
สาอีย์(อัลมุจญ์ตะบา) เขาจะพบกับความอัศจรรย์ในการร้อย
เรียงที่ดี"
2. อับดุลเราะฮีม อัล-มักกีญ์ กล่าวว่า "งานเขียนของ
อันนะสาอีย์มีความประเสริฐมากกว่างานเขียนหะดีษทั้งหลาย

และไม่มีงานเขียนเกี่ยวกับหะดีษในอิสลามที่จะมาเทียบเคียง
ได้"

3. เซคยูนุส บิน อัลดุลลอลฮฺ อัล-กอฎีย์ เห็นว่า หนังสือ
สุนัน อัน-นะสาอีย์ นั้นมีความประเสริฐมากกว่าเศาะฮ์อิฮ์อัล-บุ
คอรีฮ์เสียอีก

4. อบุล หะสัน อัล-มุอาฟิรียฺ กล่าวว่า "เมื่อท่านสังเกต
ถึงหะดีษที่รายงานโดยนักหะดีษ ท่านจะพบว่าหะดีษที่รายงาน
โดยอัน-นะสาอีย์นั้นมีความถูกต้องมากกว่าหะดีษที่รายงานโดย
คนอื่น"

5. อบู अबดิลลาฮฺ บิน รุชัยด์ กล่าวว่า "หนังสืออัน-นะสา
อีย์เป็นงานเขียนที่ดีเลิศในบรรดางานเขียนสุนันทั้งหลาย"

6. อัลด-ดาเราะอะกุกูนียฺ ได้ให้ชื่อหนังสือสุนัน อัล-มุญญ์ตะ
บา ว่าเศาะฮ์อิฮ์ อัน-นะสาอีย์เพราะความพิถีพิถันในงานเขียน

จำนวนหะดีษในสุนันอัน-นะสาอีย์

ตามหมายเลขที่ระบุในหนังสือตุหฺฟะตุล อัชรอฟ
ของอัล-มิชชีฮ์ ระบุว่าหะดีษในอัล-สุนัน อัล-มุญญ์ตะบามี
ประมาณ 5,760 หะดีษ

ข้อแม้และวิธีการเขียนของอัน-นะสาอีย์

อัน-นะสาอีย์ก็เหมือนกับอูละมาอ์หะดีษคนอื่นๆ ที่ไม่ได้บอกถึงข้อแม้ในหนังสือของท่านแต่อย่างใด แต่จากการวิเคราะห์หนังสือสุนันพอจะจับใจความสำคัญเกี่ยวกับข้อแม้ในการเขียนของท่านได้ดังนี้

1. ท่านได้คัดเพี้ยนเฉพาะหะดีษที่ท่านคิดว่าถูกต้องเท่านั้นมาไว้ในอัล-สุนัน อัล-มุญญะตะบา
2. ท่านจะไม่รายงานหะดีษจากนักรายงานที่บรรดาอูละมาอ์หะดีษต่างมีมติเป็นเอกฉันท์ว่านักรายงานคนนั้นถูกเมิน (มัตรูก)
3. ท่านจะขึ้นต้นสายรายงานด้วยคำว่า "อัคบะเราะนา" หรือ "อัคบะเราะนี" ทุกครั้ง ซึ่งต่างจากหนังสือสุนันเล่มอื่นๆ
4. ท่านจะคุยและชี้แจงถึงสถานภาพของสายรายงาน หากพบว่ามีความผิดหรือบกพร่อง เช่นเดียวกับตัวบทของหะดีษ ถ้าหากมีการเพิ่มเติมจากสายรายงานอื่นท่านก็จะกล่าวถึง
5. มีความละเอียดอ่อนและเจ็บแสบแหลมในการตั้งหัวข้อและวิเคราะห์หะดีษ จากข้อแม้ดังกล่าวข้างต้นเราจึงพบว่าหะดีษฎะอ์ฟและนักรายงานที่มีตำหนิหรือบกพร่องในสุนัน อัน-

นะสาอีย์นั้นมึ่น้อยมาก รองจากเศาะฮีหฺ อัล-บุคอรียฺและมุสลิม ถ้าจะเทียบกับสุนัน อบี ดาวูด, สุนัน อัต-ติรมิซียฺ และสุนัน อิบนิ มาญะฮฺ อัน-นะสาอีย์กล่าวว่า "(หะดีษใน)หนังสือสุนันทั้งหมด เป็นหะดีษที่ถูกต้อง และบางหะดีษยังมีความบกพร่องอยู่ เพียงแต่ว่าความบกพร่องนั้นยังไม่เป็นที่ชัดเจน" วัลลอฮุอะอฺลัม

การให้ความสำคัญของอุละมาอ์

เป็นที่น่าเสียดายที่สุนัน อัน-นะสาอีย์ ไม่ได้รับการให้ความสำคัญเท่าที่ควรทั้งอดีตและปัจจุบัน ถ้าจะเทียบกับการให้ความสำคัญของอุละมาอ์ต่อเศาะฮีหฺ อัล-บุคอรียฺ, เศาะฮีหฺ มุสลิม และหนังสือสุนันเล่มอื่นๆ ดูเหมือนว่าเหตุผลสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้เป็นเช่นนั้น เพราะบรรดาอุละมาอ์ที่ทำการศึกษเกี่ยวกับสุนัน อัน-นะสาอีย์ส่วนใหญ่ล้วนตายจากไปก่อนที่งานเขียนของพวกเขาจะเสร็จสมบูรณ์ และในบรรดาหนังสือฮัรหฺที่มักจะถูกพิมพ์พร้อมกับอัล-สุนัน อัล-มุญญัตะบาปัจจุบันได้แก่ ฮัรหฺของอัล-สุญญียฺที่มีชื่อว่า "ชะฮฺรฺรูบา อะลัล มุญญัตะบา" และหาซียะฮฺของเชคมุหัมมัด บิน อับดุลฮาดี อัล-สินดียฺ ซึ่งมีการเพิ่มเติมจากของอัล-สุญญียฺเพียงเล็กน้อยเท่านั้น วัลลอฮุ อะอฺลัม

และปัจจุบันเชคอัล-อัชชูเปียะห์ ซึ่งพำนักอยู่ที่มักกะฮฺ ได้
ทำการศึกษาเกี่ยวกับสุนัน อัน-นะสาอียะห์ และรวบรวมบทอธิบาย
เกี่ยวกับหะดีษต่างๆ ได้ออกมาถึงสี่สิบเล่มด้วยกัน ภายใต้ชื่อว่า
“ชะคิเราะฮฺ อัล-อุกบา ฟี ชัรหฺ อัล-มุญญะดีตะบา”
(<http://www.waqfeya.com/book.php?bid=774>) ซึ่งนับว่า
เป็นงานเขียนที่สมบูรณ์ที่สุดเกี่ยวกับสุนัน อัน-นะสาอียะห์
นับตั้งแต่อดีตที่ผ่านมา

สุนัน อิบนิ มาญะฮฺ

สุนัน อิบนิ มาญะฮฺ เป็นหนังสือหะดีษอีกเล่มหนึ่งที่เป็นที่รู้จักกันในหมู่มุสลิมและเป็นที่รู้จักระหว่างกันและเป็นหนังสือที่มีความสำคัญอันดับหนึ่งในบรรดาหนังสือสุนันทั้งหก (เศาะฮี้หฺ อัล-บุคอรีฮฺ, เศาะฮี้หฺ มุสลิม, สุนัน อับิ ดาวูด, สุนัน อัล-ติรมิซียฺ, สุนัน อัน-นะสาอีฮฺ และ สุนัน อิบนิ มาญะฮฺ) และเป็นหนังสือที่ทำให้หนังสือหะดีษทั้งหกสมบูรณ์จนกลายเป็นตำราแม่บทของหนังสือหะดีษที่ใช้สำหรับอ้างอิง

ชื่อผู้แต่ง

ท่านคือ อัล-หาฟิซฺ อับิ อับดิลลาฮฺ มุหัมมัด บิน ยะซีด อัล-ริบดียฺ อัล-กือซวีนิญฺ เป็นที่รู้จักกันในนามของ อิบนิ มาญะฮฺ เกิดที่เมืองกือซวีนิญฺ เมื่อปี ฮ.ศ. 209 (ค.ศ. 824) และเสียชีวิตที่นั่น เมื่อวันที่จันทร์ที่ 21 เดือนเราะมะฎอน ปี ฮ.ศ. 273 (19 เดือนพฤศจิกายน ปี ค.ศ.886) เมื่ออายุได้ 64 ปี

ชื่อหนังสือและสาเหตุของการเขียน

ไม่มีระบุเกี่ยวกับชื่อจริงของหนังสือนี้ แต่เป็นที่รู้จักกันในนามของ "สุนัน อิบนิ มาญะฮฺ" เช่นเดียวกับสาเหตุของการเขียน ซึ่งเป็นไปได้ว่าท่านมีความคิดที่อาจจะรวบรวมหะดีษที่ใช้เป็นหลักฐานในด้านศาสนบัญญัติ(ฟิกฮฺ)ต่างๆ เหมือนอย่างที่อับนุ ดาอูด, อัล-ติรมิซีย์ และคนอื่นๆ วัลลอฮุ อะอฺลัม

ความสำคัญของหนังสือ

เดิมทีนั้นบรรดาอุละมาอฺหะดีษรุ่นก่อนๆ ได้นับหนังสือที่เป็นแม่บทในเรื่องหะดีษเพียงห้าเล่มเท่านั้น คือเศาะฮีหฺ อัล-บุคอรี, เศาะฮีหฺ มุสลิม, สุนัน อิบนิ ดาอูด, ญามิอฺ อัล-ติรมิซีย์ และสุนัน อัน-นะสาอีย์ โดยไม่ได้นับสุนัน อิบนิ มาญะฮฺรวมอยู่ด้วย ต่อมาอัล-หาฟิซ อิบนุ กุฏฮิรฺ อัล-มัคดะสียฺ ได้เขียนหนังสือเล่มหนึ่งเกี่ยวกับชื่อแม่บทของหนังสืออิหม่ามทั้งหกและได้รวมเอาหนังสือสุนัน อิบนิ มาญะฮฺเข้าไว้เป็นอันดับหกของหนังสือ หลังจากนั้นบรรดาอุละมาอฺต่างก็เห็นพ้องในการกระทำดังกล่าว अबดุลเฮาะนี อัน-นาบูลสียฺ กล่าวว่า "แท้จริงบรรดาอุละมาอฺหะดีษได้มีความเห็นที่ขัดแย้งกันเกี่ยวกับหนังสือแม่บทเล่มที่หก

โดยที่อุละมาห์แถบตะวันออกเห็นว่าเป็นหนังสือสุนันของอิบนุ
มาญะฮฺ ส่วนอุละมาห์แถบตะวันตกเห็นว่าเป็นหนังสือ
มุวัฏฏาะฮ์ของอิมามมาลิก แต่ว่าอุละมาห์รุ่นหลังส่วนใหญ่ต่าง
มีมติเป็นเอกฉันท์ว่าหนังสือสุนัน อิบนุ มาญะฮฺนั้นมีความ
สำคัญมากกว่าอัล-มุวัฏฏาะฮ์"

1. อิบนุมาญะฮฺกล่าวว่า "ฉันได้เสนอหนังสือสุนันแก่อับ
ฮูรอะฮฺ แล้วท่านกล่าวว่า ฉันคิดว่าถ้าหากว่าหนังสือนี้ตกไปอยู่
ในมือผู้คนเมื่อใด แน่ขน้อมัสยิดต่างๆ เหล่านี้คงจะต้อง
ปราศจากผู้คนหรือมากกว่านั้น"

2. อิบนุ นาซิรุดดีน กล่าวว่า "หนังสือสุนัน อิบนุ
มาญะฮฺ เป็นหนึ่งในหนังสือหะดีษ(ที่เป็นแม่บท)ในอิสลาม"

3. อิบนุ ค็อลลิกัน กล่าวว่า "หนังสือสุนันของอิบนุ
มาญะฮฺนั้นเป็นหนึ่งในหนังสือเศาะฮิหฺทั้งหลาย"

4. อัซ-ซะฮะบียฺกล่าวว่า "หนังสือสุนัน อิบิ อับดุลลาฮฺ
เป็นหนังสือที่ดี ถ้าหากว่าไม่เปราะอะเป็อนด้วยหะดีษที่อ่อนมาก
แต่มันก็มีไม่มาก"

5. อิบ努 หะญูรฺ กล่าวว่า "หนังสือสุนันของเขาเป็นหนังสือที่ครอบคลุมและดี มีบรรพต่างๆ ที่หลากหลายและแปลก และมีบางหะดีษที่มีสายรายงานที่อ่อนมาก"

จำนวนหะดีษในสุนัน อิบนิ มาญะฮฺ

อิบนิ มาญะฮฺได้รวบรวมหะดีษไว้ในหนังสือสุนันของท่าน จำนวน 4,341 หะดีษ โดยมีหะดีษจำนวน 3,002 หะดีษ เป็นหะดีษที่มีอยู่ในหนังสืออีกห้าเล่ม (เศาะฮี้หฺ อัล-บุคอรี, เศาะฮี้หฺ มุสลิม, สุนัน อบี ดาวูด, ญามิอฺ อัต-ติรมิซีย์ และสุนัน อัน-นะสาอีย์) และอีกจำนวน 1,329 หะดีษ เป็นหะดีษที่ไม่มีอยู่ในหนังสือทั้งห้าดังกล่าว ซึ่งในจำนวนนี้ มีหะดีษประมาณ 428 หะดีษ เป็นหะดีษที่มีสายรายงานที่เศาะฮี้หฺ และอีกประมาณ 119 หะดีษมีสายรายงานที่ดี

หะดีษที่อิบนิ มาญะฮฺบันทึกเพียงผู้เดียว

จากการสำรวจข้างต้น เราสามารถกล่าวได้ว่า คำกล่าวของอูลมะมาฮฺบางท่าน ที่ว่า "หะดีษทุกๆ สายรายงานที่บันทึกโดยอิบนิ มาญะฮฺเพียงผู้เดียว ส่วนใหญ่จะเป็นหะดีษที่มีสาย

รายงานอ่อน(เงาะอีฟ)" นั้นเป็นคำกล่าวที่เกินความจริง ดังที่ได้
ประจักษ์ในคำพูดของอัช-ชะฮะบีย์ที่ผ่านมา และอิบนุ หะญูร
กล่าวว่า "เรื่องไม่ได้เป็นเช่นนั้นเสมอไป" และยังคงกล่าวอีกว่า
"ท่านอิบนุ มาญะฮุได้บันทึกหะดีษที่ไม่มีในหนังสืออีกห้าเล่ม
จำนวนมากมาย(ส่วนใหญ่)เป็นหะดีษที่ถูกต้อง และมีบางหะ
ดีษที่มีสายรายงานที่อ่อนมาก(เงาะอีฟญิดตัน)" และหนังสือมิค
บาหุ อัช-ชุญาญะฮุ ฟี ชะวาอิด อิบนิ มาญะฮุ ที่เขียนโดยอัล-
บุศรีร์สามารถเป็นประจักษ์พยานในเรื่องนี้เป็นอย่างดี วัลลอ
ฮุอะอ์ลัม

การให้ความสำคัญของอุละมาอ์

หนังสือสุนันอิบนุมาญะฮุเป็นหนังสืออีกเล่มหนึ่งที่
บรรดาอุละมาอ์ได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ด้วยการซัรหุ
และทำการศึกษาเกี่ยวกับความถูกต้องของสายรายงาน ใน
บรรดาอุละมาอ์เหล่านั้นได้แก่

1. ซัรหุ สุนัน อิบนิ มาญะฮุ โดยอะลาอูดดีน
มุซ็อลฎอย

2. มา ตะมุสสุ อิลัยฮิ อัล-หาญะฮฺ อะลา สุนัน อิบนิ
มาญะฮฺ โดยอิบนิ อัล-มุลักกิน

3. อัล-ดีบาญะฮฺ ฟี ชัรหฺ สุนัน อิบนิ มาญะฮฺ โดยกะมา
ลุดดีน อัล-ดะบีรีย

4. มิศบาหุช อัล-ชุญาญะฮฺ ฟี ชะวาอิด อิบนิ มาญะฮฺ
โดย อัล-บุศรีรีย

5. มิศบาหุช อัล-ชุญาญะฮฺ ฟี ชัรหฺ สุนัน อิบนิ มาญะฮฺ
โดย อัล-สุญญีรีย

6. หาซียะฮฺ มุหัมมัด บิน अबดุลฮาดี อัล-สินดีย อะลา
สุนัน อิบนิ มาญะฮฺ

7. อินญาห์ อัล-หาญะฮฺ โดย अबดุลเกาะนีย อัล-ดะฮุลละ
วีย